

častiti gosp. dekan J. Reš, obdani od mnogo duhovščine, ki se navadno ta dan vsako leto od sosednih krajev v Idrii snide. Na koru se je spevala izverstna maša, spremljena od orgel in šumeče godbe (vedenje obedvojega vse hvale vredno), v tem ko je od bližnjega griča glavne opravila in dela presvete daritve poveliceval in naznanoval mogočni strel. Po sv. maši se je pričela procesija, dasiravno jo je slabo vreme zlo overati žugalo. Navadni red je pričela šolska mladina in za njo rudokopi, nadčuvaji in godba. Okol Narsvetejšega in duhovnikov so stražo delali uniformirani in oboroženi jamski ognjočuvaji, za temi pa so šli pevci, vradoiki in oddelk uniformiranih lovcev, ki so tudi po slednjem blagoslovu prav dobro streljali. Procesija je šla k jamam sv. Barbare, sv. Terezije, sv. Ahacija in potem memo farovža gori h kapelici sv. Janeza pod gradom, kjer je bil zadnji blagoslov, in od tod nazaj h cerkvi.

Popoldan po slovesnih večernicah je bila na nekem vertu, imenovanem „na zemlji“ ljudska veselica, godba in strelanje v tarčo, in vidilo se je tu mnogo gospodov med veselo družbo. — Na večer je bilo še precej živo po ulicah in tudi po gostivnicah, in mislil sem si, juter bo marsikter rudokop naredil tako imenovani „blau“, pa „leni pondelj“ se menda tu malo pozná, zakaj ko je v prvem svitu družega dneva veliki zvon s stolpa sv. Barbare zabrenčal, so že hiteli tudi delavci s svojimi jamskimi lešarbami od vsih strani marljivo k svojemu nevarnemu delu pod zemljo.

Tudi meni je bil čas mojega bivanja v Idrii pretekli, in še ko so urni rudokopi skupaj proti jamam hiteli, sem se napotil po ravno popisani poti zopet proti svojemu domu, želječ Idrii vseskozi „dobro srečo!“ J. Levičnik.

Odkritoserčna beseda

o izurjevanji učiteljev za ljudske in glavne šole.

(Dalje.)

Kdo naj bi se jemal v pripravniško šolo?

V to šolo naj bi se jemali: 1) le taki pripravniki, kateri so saj 4 razrede gimnazija ali pa nižjo realko z dobrim uspehom dokončali; 2) naj manj bi mogel vsak biti 18 let star; 3) obnaša mladenca bi mogla biti lepa in človek zdrav in terden.

Kako živetje naj bi se med njimi vstanovilo?

V semenišču naj bi vladal strah božji, pa ne strah vodja. Vodja pripravniške šole bi mogel biti izgled modrega hišnega očeta, ki s semeniščani kakor s svojimi sinovi resno sicer, pa ljubeznjivo ravna. Mladeneč, ki se pripravlja za učiteljski stan, če je lih reven, ni suženj, in vodja ni paša. Kjer ni med učitelji in učenci prave ljubezni, oterpne veselje za uk, in kjer veselja ni, ni prida za šole.

Nad tem, kako se mladenec doma vede, je pri izreji veliko veliko ležeče. Prihodnji učitelj se mora v vsem nekoliko otesati, da si prisvoji tisto obnašanje, katero se dan-današnji terja od vsacega omikanega človeka. Zarobljenec je sedanji čas ne bo deleč pripravil; sama šola ne more mladenca otesati, tudi samica ne, pri kateri stanuje. Če je za kateri stan seminišč potreba, jih je gotovo potreba za pripravnike ljudskih šol.

Koliko naj bi se učilo v pripravniški šoli, in koliko časa?

Ta šola bi sicer imela 3 leta terpeti, pa pri nas bi se dala morebiti že v dveh letih končati; en oddelk bi bil c. k. semeniške šole prvi tečaj, drugi c. k. semeniške šole drugi tečaj (k. k. Lehrerbildungsanstalt 1. und 2. Jahrgang). V prvem tečaju naj bi se učil: Verozakon in obredi (Ceremonien) na teden 2 uri; naučna osnova (Unterrichtslehre) 2 uri; nemški jezik 2; slovenski jezik 2; branje 2; lepopisje 1; računanje 2; zemljomerstvo 1; risanje 2; zemljopisje (zunajnih držav) 2; dogodivščina (austrijan-

ska) 1; prirodopisje (živalstvo in rastlinstvo) 2; naravoslovje (ven do mašin) 2; antropologija in psihologija 2 uri. Kandidati se urijo v metodiki do drugega razreda, in imajo konec leta preskušnjo iz vseh teh učnih predmetov.

V drugem tečaju naj bi se učilo: katehetika 2 uri na teden, detovodstvo 2 uri; nemški jezik 2; slovenski in staroslovenski jezik 2; branje (metodično) 1; lepopisje 1; računanje 2; zemljomerstvo 1; risanje 2; zemljopisje (Austrije) 2; dogodivščina 1; prirodopisje (rudinstvo) 2; naravoslovje 2; psihologija 2; logika 2; sadjoreja 2 uri.

Konec leta so pismeno in ustmeno preskušnje čez oba tečaja, ki bi pri številu kakih 10 kandidatov čez 14 dni terpele. (Konec sledi.)

Prošnja zastran „Drobtinice“.

Kakor so častiti bralci v listu 68 „Novic“ brali, so prišle „Drobtince“ zdaj meni v vredovanje. Prosim bi mi torej bilo ljudomile pisatelje slovenske, naj bi blagovolili, domovini v prid, v tem dobrem delu po moči me podpirati. Ker so to pa že obilo storile besede slavnega vredništva „Novic“ v 60. listu, in visoko častitega gospoda kanonika Rozmana v 68. listu — za kar se priserčno zahvalim — bo zadosti, da samo to le še prosim:

1. da mi vsak častitih gospodov slovenskih pisateljev kolikor toliko pripomore. Nikar, da bi mislil kateri: „tvorine bo od drugod še več ko treba doteklo“. Bolje preveč ko premalo; bolje prihraniti za prihodnji tečaj (ko bi že preveč hodilo), kakor še le iskati, ko bi letnik menil že na svetlo priti.

2. Drag mi bo sostavek vsakega, kterege si bodi obsega, ker imajo „Drobtince“ več oddelkov; zakaj želim, ne le duha poprejšnih tečajev temu letniku ohraniti, temuč ga tudi po dozrajnem redu vverstvovati. Drago mi bo torej, kar pride: kaka govorica, kak poduk, zgodba, basen, prilika; bodsi vravnana za stare ali mlade, za v šole ali za polje, v prosti besedi ali lični pesmi za v cerkev, dom ali zelen gaj. Gerlični glas je Slovencu bil in bo prijeten.

3. Pogled v nekdanje čase Slovenca tudi kaj veselí; rad zvé, kako je kaj svoje dni bilo, kako se je to ali uo začelo. Vse ljubi mi bojo torej zgodovinski spisi kakega slovenskega kraja, kake cerkve, sosebno če je bila ali je še romarska ali samostanska. Ze kratek načert se bo vse prijazno sprejel, in na svoje mesto porabil: „Zerno k zernu dá pogačo“.

4. Nahajajo se na Slovenskem kjer bodi učeni možje — vsi prilični, s peresom domovini služiti, pa so tihi, in se bojijo (sosebno kar je bolj postarnih), kakor pravijo, s svojo slovenšino na svetlo. Prosim take učene: dajte svojo luč svetiti; samouku v slovenšini nihče ne sme zameriti (in modri ne bo zameril!) ako njega slog ni zavsem slovensk. Errando discimus. — In h koncu prosim

5. da se berž ko berž mi pošlje, kar se je namenilo za „Drobtince“. Nenadoma mi je prišlo to delo v roke, torej je treba hitre pomoči, da se posamezni oddelki razredijo in razmerijo, ter vse naravná, da pride prihodnji tečaj teza letnika o pravem času na svetlo.

Ako kozarec vode — telesno in toliko majhino podarilo — ne ostane brez plačila; kaka plača bo onim, ki se za poduk in omiko svojega naroda starajo, in tako duhovne darila vse prijazno delijo! Tako se bo pa tudi najlepša zahvala skazovala Njih Milosti, prečastitemu knezoškofu Antonu Martinu, ako se delo, ki so ga blagosserčno utemelili, z združeno močjo rojakom v časni in večni prid opravlja in dalje spravlja.

Braslovce (Post S. Peter) 29. avgusta 1855.

Mihael Stojan.